

Єпіфанова О. В., Савельєва В. В.
Наукова бібліотека Східноукраїнського
національного університету ім. В. Даля

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ БІБЛІОТЕКИ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО
ЗАКЛАДУ: ОРГАНІЗАЦІЯ, ВИКОРИСТАННЯ, УПРАВЛІННЯ.
З ДОСВІДУ РОБОТИ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ СХІДНОУКРАЇНСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ.

Актуальність теми. Сьогодні суспільні потреби в інформації змінилися, відповідно змінилися і погляди на необхідність впровадження інформаційних технологій. Вже неможливо уявити собі ту сферу людської діяльності, в якій не відбувалось би впровадження сучасних інформаційних технологій. У системі вищої освіти вплив інформаційних технологій найбільш істотний і принциповий. Усе більше зростає значення і складова самостійної роботи студента, розширюється застосування комп'ютеризованих освітніх технологій, формується так званий віртуальний освітній простір. Швидке відновлення знань ставить перед вищими навчальними закладами задачу підготовки фахівців, здатних самостійно здобувати необхідні знання, уміння та навички, грамотно працювати з інформацією: знаходити та ефективно використовувати інформаційні ресурси для вирішення поставлених задач.

Усе це неминуче впливає на формування нового образу університетської бібліотеки. Безумовно, залишається незмінним її основне функціональне значення – інформаційне забезпечення, вільний доступ до вітчизняних і світових інформаційних ресурсів, сприяння навчальному і науковому процесам ВНЗ. За умови впровадження інформаційних технологій бібліотека не тільки забезпечує реалізацію потреб усіх категорій користувачів в одержанні самої широкої інформації, але водночас формує інформаційну культуру майбутніх фахівців. Таким чином, питання вивчення інформаційних ресурсів бібліотеки

ВНЗ, розгляд їх як об'єктів управління для забезпечення ефективності освітніх процесів стають пріоритетними. Ось чому обрана тема є актуальною.

Визначаючи ступінь **розробленості теми в літературі**, можна сказати, що багатоплановий і багатоаспектний характер проблеми обумовив наявність великої кількості наукових праць, досліджень, що стосуються різних аспектів інформатизації системи вищої освіти і науки, формування і використання інформаційних ресурсів бібліотек ВНЗ. Зокрема, це роботи Г.Воробйова, В.Джоунс, В.Ільганаєвої, С.Кулешова, Н.Кушнарєнко, І.Павлуші, Т.Павлуші, Г.Швецової-Водки, Я.Шрайберга та інших дослідників. Однак, необхідно відзначити відсутність цілісного дослідження в області формування, надання і управління інформаційними ресурсами бібліотеки університету.

Ми поставили перед собою конкретну **мету** - проаналізувати склад і властивості інформаційних ресурсів, що вже є в Науковій бібліотеці Східноукраїнського національного університету ім. В.Даля (НБ СНУ ім. В.Даля), і виявити ступінь необхідності створення і використання електронних інформаційних ресурсів.

Об'єкт даного дослідження - інформаційні ресурси бібліотеки ВНЗ.

Предмет дослідження – трансформація інформаційних ресурсів університетської бібліотеки в сучасних умовах, створення електронних ресурсів та їх роль в інформаційному забезпеченні освітньої і науково-дослідної діяльності університету.

Загальна частина. Інформаційні ресурси, які є складовою системи освіти, в мережі Інтернет, представлені, насамперед, сайтами електронних бібліотек; сайтами законодавчої бази (розділ – освіта) та Міністерства освіти та науки, багатьма сайтами навчальних закладів освіти тощо. У розробці політики створення національної інформаційної інфраструктури дуже важливе місце приділяється бібліотекам, що є активними генераторами і користувачами інформації.

Наукова бібліотека СНУ ім. В.Даля формує універсальний фонд відповідно до профілю університету та інформаційних потреб читачів (рис.1).

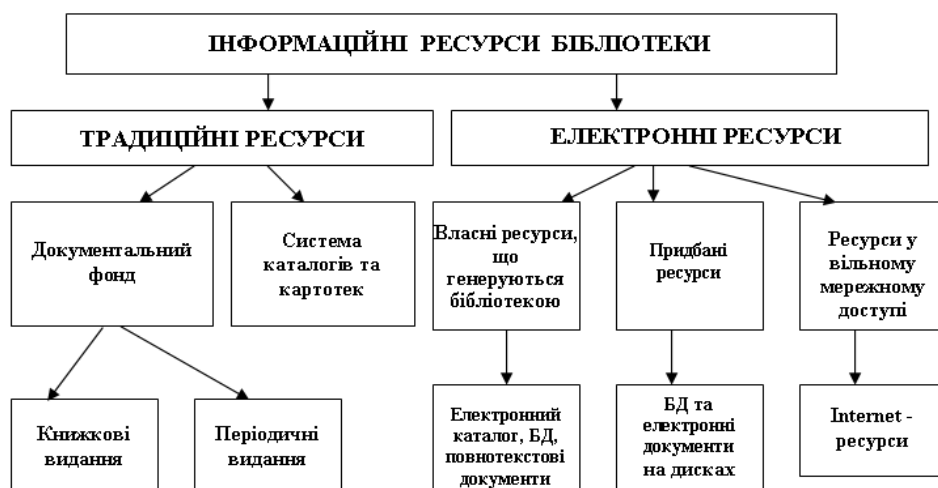

Рис. 1. Структура інформаційних ресурсів НБ СНУ ім. В. Даля

Збереження і використання традиційних документів у бібліотеці добре опановано протягом багатьох років практичної діяльності. Використання ж електронних ресурсів почалося відносно недавно. Але стає очевидним, що в перспективі значна частина традиційних документів буде представлена в електронній формі. Зібрані в єдину систему вони здобувають статус, при якому можлива реалізація якісно нового рівня збереження, організації і використання цих джерел інформації, що забезпечує їм більш широке й ефективне використання.

У бібліотеці активно створюються власні електронні ресурси: електронний каталог (ЕК) та електронна картотека статей (ЕКС); бібліографічні бази даних; повнотекстові електронні колекції, що складаються з оцифрованих видань, що є в бібліотеці в одному екземплярі, з метою збереження фонду; електронні документи, отримані через службу електронної доставки документів (ЕДД); електронна бібліотека (ЕБ).

Сьогодні ЕК нараховує більш 160 тис. бібліографічних записів, що відображують усі види ресурсів бібліотеки. Щорічне поповнення складає близько 13 тис. бібліографічних записів. Однією з особливостей роботи з нашим ЕК є зв'язок з повнотекстовими базами даних електронної бібліотеки, які сьогодні налічують близько 8000 матеріалів. На даний момент створені і поповнюються наступні електронні колекції: електронні навчально-методичні матеріали; електронні наукові матеріали; електронні періодичні видання.

Формування електронної бібліотеки СНУ ім. В. Даля сприяє забезпеченню навчального і наукового процесів необхідними інформаційними джерелами; збереженню наукової спадщини вчених університету; вирішенню проблеми з недостатньою кількістю примірників літератури; вирішенню проблеми з недостатністю площ для розміщення фондів; забезпеченню збереження документів.

У **висновку**, необхідно відзначити, що зараз вже постає питання про необхідність розробки алгоритму управління інформаційними ресурсами вузівської бібліотеки. Розробка та освоєння на практиці алгоритму управління інформаційними ресурсами в бібліотеці ВНЗ дозволить:

- забезпечити користувачам доступ до інформаційних ресурсів, що є як у бібліотеці ВНЗ, так і в мережах Internet і Intranet;
- організувати навчання користувачів бібліотеки основам інформаційної культури і телекомунікаційних технологій;
- створювати інформаційні ресурси та інформаційне середовище в бібліотеці університету для підтримки дистанційного навчання;
- надавати доступ до баз даних бібліотеки та університету віддаленим користувачам (викладачам і студентам відокремлених структурних підрозділів університету).

Література:

1. Гуцол, Г. Формування фондів електронних бібліотек: шляхи розв'язання проблеми / Г. Гуцол // Бібліотечна планета. – 2010. – №4. – С.7-9.
2. Вітушко, Н. Електронні інформаційні ресурси в сучасній бібліотеці // Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. – К. – 2007. – Вип.18.– С. 13-25.
3. Шрайберг, Я.Л. Библиотеки и университеты в электронно-информационной среде: первые шаги на пути от информационного общества к обществу знаний / Я.Л. Шрайберг. – Судак-М., 2005. – 18 с.